

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। इन्द्राग्नी। गायत्री, १२ अनुष्टुप्

इयं वा॒मस्य॑ मन्म॒न इन्द्रा॑ग्नी॒ पूर्व्यस्तु॑तिः। अ॒भ्राद्वृ॑ष्टिर्नि॒वाजनि॑ ॥ ७.०९४.०१

इन्द्राग्नी। अस्य- एतस्य। मन्मनः- मुनेः। इयम्- एषा। पूर्व्यस्तुतिः- सनातनस्तुतिः। अभ्रात्- मेघात्। वृष्टिः। इव। अजनि- जाता ॥१॥

शृ॒णुतं॑ ज॒रितु॑र्हव॒मिन्द्रा॑ग्नी॒ वन॑तं॒ गिरः॑। ई॒शाना॑ पि॒प्यतं॑ धि॒यः॑ ॥ ७.०९४.०२

जरितुः- स्तोतुः। हवम्- आह्वानम्। शृणुतम्। इन्द्राग्नी। गिरः- वचः। वनतम्- सम्भजतम्। ईशाना- ईश्वरौ। धियः। पिप्यतम्- पूरयतम् ॥२॥

मा पा॒प॒त्वाय॑ नो न॒रेन्द्रा॑ग्नी॒ माभि॑शस्तये। मा नो॑ रीर॒धतं॑ नि॒दे ॥ ७.०९४.०३

नः- अस्मान्। पापत्वाय। मा कुरुतम्। नरा- हे नेतारौ। इन्द्राग्नी। अभिशस्तये- अपकीर्त्यै। मा कुरुतम्। नः- अस्मान्। निदे- निन्दकाय। मा। रीरधतम्- वशीकुरुतम् ॥३॥

इन्द्रे॑ अ॒ग्ना नमो॑ बृ॒हत्सु॑वृ॒क्तिमे॑रयामहे। धि॒या धेना॑ अव॒स्यवः॑ ॥ ७.०९४.०४

अवस्यवः- रक्षाकामा वयम्। इन्द्रे- बलाधिदैवते। अग्नौ- क्रत्वधिदैवते। बृहत्- महत्। नमः। सुवृक्तिम्- मन्त्रम्। आ ईरयामहे- प्रेरयामः। धिया- बुद्ध्या। धेनाः- वचः प्रेरयामः ॥४॥

ता हि श॒श्वन्त॑ ई॒ळत॑ इ॒त्था वि॒प्रास॑ ऊ॒तये॑। स॒बाधो॑ वा॒जसा॑तये ॥ ७.०९४.०५

ता- तौ। हि- खलु। शश्वन्तः- बहवः। विप्रासः- मेधाविनः। सबाधः- वृत्रबाधिताः। वाजसातये- सद्गतिलब्धये। इत्था- एवम्। ऊतये- रक्षायै। ईळते- स्तुवन्ति ॥५॥

ता वा॑ गी॒र्भिर्वि॑प॒न्यवः॑ प्र॒यस्व॑न्तो हवामहे। मे॒धसा॑ता स॒निष्य॑वः ॥ ७.०९४.०६

ता- तौ। वाम्- युवाम्। गीर्भिः- वाग्भिः। विपन्यवः- मन्त्रयुक्ताः। प्रयस्वन्तः- हव्यवन्तः। सनिष्यवः- सम्भजनकामा वयम्। मेधसाता- मेधालाभाय। हवामहे- आह्वयामः ॥६॥

इन्द्राग्नी अवसा गतमस्मभ्यं चर्षणीसहा। मा नो दुःशंस ईशत ॥ ७.०९४.०७

इन्द्राग्नी । अवसा- रक्षाशक्त्या । अस्मभ्यम्- नः । चर्षणीसहा- शत्रुभिभावुकौ । आ गतम्- आगच्छतम् । नः- अस्मान् । दुःशंसः- दुष्कीर्तिः । मा । ईशत- वशीकरोतु ॥७॥

मा कस्य नो अररुषो धूर्तिः प्रणङ्मर्त्यस्य । इन्द्राग्नी शर्म यच्छतम् ॥ ७.०९४.०८

कस्य- कस्यचिदपि । अररुषः- अरेः । मर्त्यस्य । धूर्तिः- हिंसा । नः- अस्मान् । मा । प्रणक्- प्राप्नोतु । इन्द्राग्नी । शर्म- क्षेमम् । यच्छतम्- दत्तम् ॥८॥

गोमद्विरण्यवद्वसु यद्वामश्वावदीमहे । इन्द्राग्नी तद्वनेमहि ॥ ७.०९४.०९

गोमत्- धेनुयुक्तम् । चिद्विशिमसम्पन्नम् । हिरण्यवत्- सुवर्णयुक्तम् । ज्योतिःसम्पन्नम् । अश्वावत्- तुरगयुक्तम् । प्राणसम्पन्नम् । वसु- धनम् । वाम्- युवाभ्याम् । इन्द्राग्नी । ईमहे- याचामहे । तत् । वनेमहि- सम्भजेमहि ॥९॥

यत्सोम आ सुते नर इन्द्राग्नी अजोहवुः । सप्तीवन्ता सपर्यवः ॥ ७.०९४.१०

सपर्यवः- परिचरणकामाः । नरः- मनुष्याः । सोमे- रसे । आ सुते- निष्पादिते । सप्तीवन्ता- प्राणाश्चयुक्तौ । इन्द्राग्नी । अजोहवुः- आह्वयन्ति ॥१०॥

उक्थेभिर्वृत्रहन्तमा या मन्दाना चिदा गिरा । आङ्गूषैराविवांसतः ॥ ७.०९४.११

वृत्रहन्तमा- अतिशयेन आवरणाशकौ । मन्दाना- तर्पकौ । गिरा- वाचा । उक्थेभिः- शस्त्रैः । आङ्गूषैः- घोषैः । आविवांसतः- परिचर्येते ॥११॥

ताविदुःशंसं मर्त्यं दुर्विद्वांसं रक्षस्विनम् ।

आभोगं हन्मना हतमुदधिं हन्मना हतम् ॥ ७.०९४.१२

तौ । दुःशंसम्- दुर्वाचम् । दुर्विद्वांसम्- दुर्ज्ञानयुक्तम् । मेधामधर्मे प्रयोक्तारम् । रक्षस्विनम्- स्वार्थम् ।
यस्माद्वयं रक्षितव्यास्तद्रक्ष इति यास्कः । आभोगम्- अपहृत्य भोक्तारम् । उदधिम्- जीवोदकबन्धकं
शम्बरम् । हन्मना- वज्रेण । हतम्- नाशयतम् ॥१२॥